

Erfaring og forskning

Tone Gjelsvik Sellevold, rådgjevar Kreftforeningen

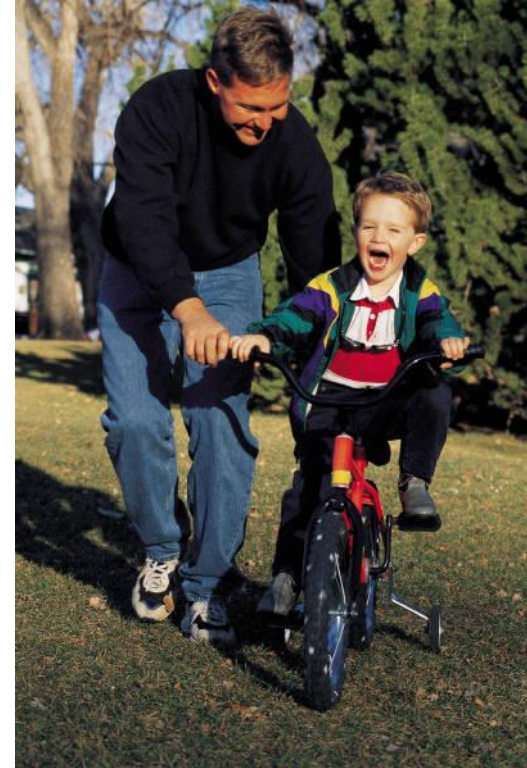
Nordfjord 18. oktober 2016

Mykje å tenkje på

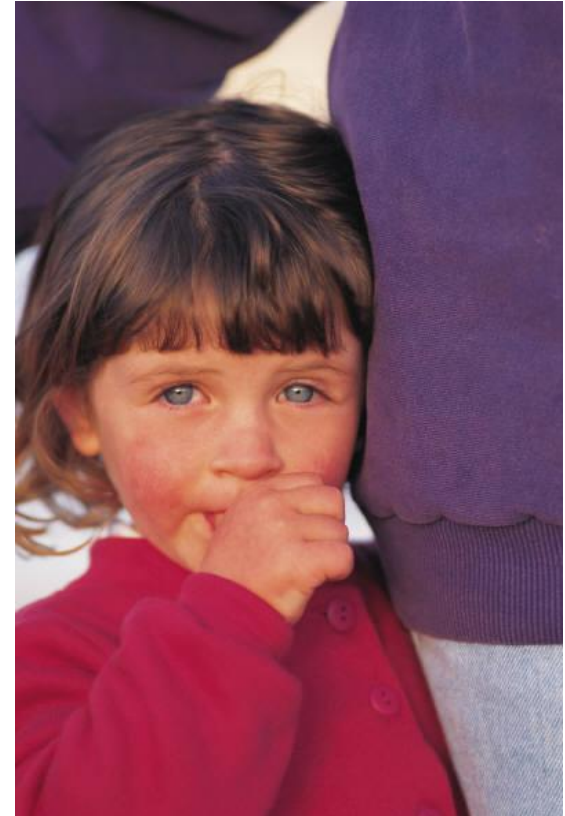
Store endringer i dagliglivet til familien

- Foreldre er meir fråverande
- Foreldre endrar åtferd
- Mindre kontroll på kva som skjer
- Rutinar og reglar vert forskyvd
- Endra kommunikasjon
- Endra samspel
- Endra familieklima
- Auka konfliktnivå

Foreldre i sorg og krise treng hjelp til

- Informasjon til barna
- Informasjon til barna sitt nettverk
- Barn og unge sine ulike reaksjonar og behov
- Praktiske utfordringar
- Oppretthalde vanlege aktivitetar i dagleglivet
- Avlastning

Alvorleg sjukdom påverkar

- Helse
- Arbeid
- Økonomi
- Utdanning
- Familie
- Bustad
- Fritid / ferie

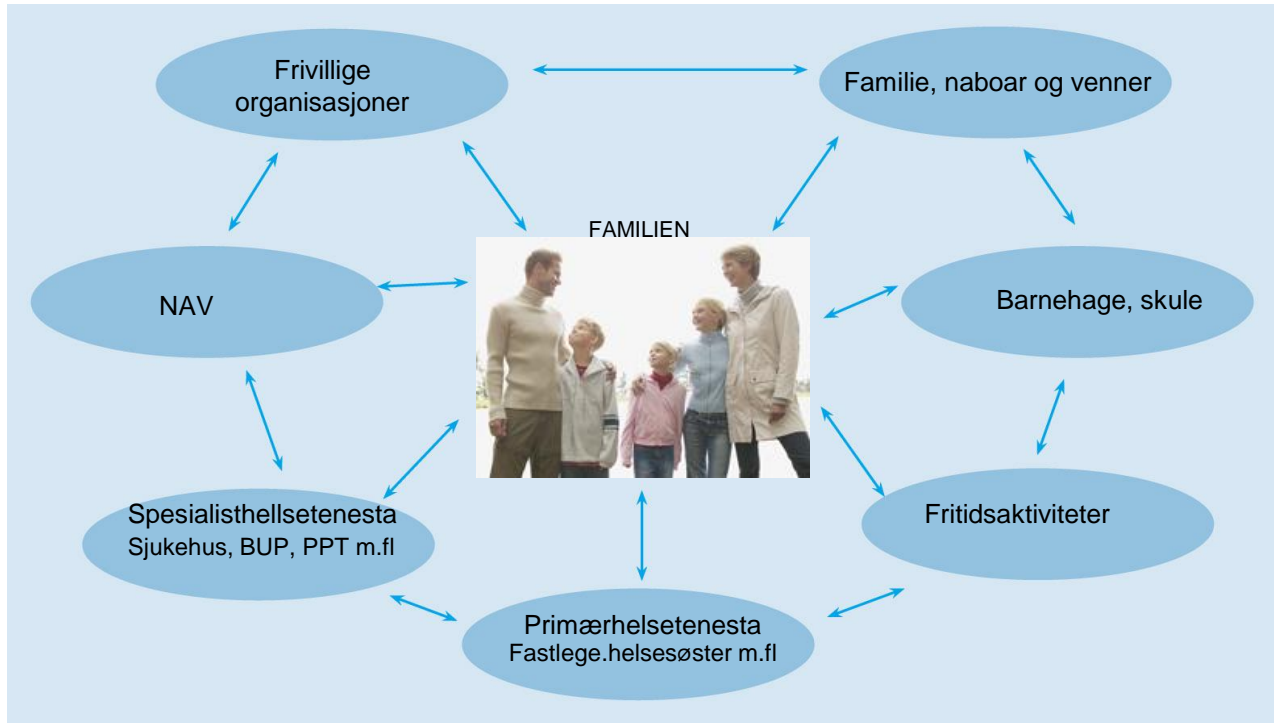

”Den støtten foreldre er i stand til å gi sine barn når en av foreldrene blir alvorlig syk eller dør, er avgjørende for hvordan barnet mestrer og tilpasser seg den nye situasjonen”.

Worden 1996

Hurd 1998

Nettverket

Forskningsprosjekt: Senter for Krisepsykologi v/ Kari Dyregrov og Atle Dyregrov

«Barn og unge som pårørende ved kreft. Hvordan kan barns situasjon og foreldres omsorgskapasitet styrkes i et rehabiliteringsperspektiv?»

Anbefalinger for foreldre:

- Avlastning for friske foreldre
- Psykologiske støttesamtaler til pasientar og pårørende
- Koordinator for kvar familie
- Råd om og hjelp til kommunikasjon i familien – informasjon til barn
- Informasjon om og hjelp til økonomiske støtteordningar
- Tilbod om familiesamlingar – sorggrupper
- Spesifikk hjelp for traumatiske plager

Anbefalinger for barna

- Informasjon
- Psykologiske støttesamtaler
- Tilbod om å møte andre, grupper
- Spesiell hjelp for traumatiske plager, påtrengande minner

Utsagn

- *«Vi var ute å handlet da mamma fikk en telefon og går ut. Jeg ser at mamma setter seg på huk og blir helt hvit i ansiktet. Da hun legger på plumper hun ut at hun har kreft. Vi kjørte hjem og det var helt stille i bilen, bortsett fra mamma sin gråt. Jeg var helt i sjokk. Det er en dag jeg komer til å huske for alltid.»*
- *«Alle bare later som, later som ting er ok når det ikke er det. Det er helt jævig. Pappa later som han ikke bryr seg, men han bryr seg.»*

Utsagn

- *«Det var verre før han døde. Jeg ble så sliten av å bekymre meg hele tiden. Jeg var så redd for å miste han. Jeg la mere til de minste forandring hos han, og bli så sliten av dette. Døden virket som det verste mareritt. Jeg var redd for at vi ikke skulle klare oss.»*
- *Jeg er redd for at alle jeg er glad i skal dø. Mamma, mormor og besteforeldrene mine. Mest mamma. Jeg er redd for at de skal bli drept.»*
- *Når jeg gråter er jeg mest alene. Forteller det ikke til noen. Jeg er veldig redd for å gjøre mamma mer trist. Det var sånn da pappa var syk også. Det var så vanskelig å snakke om ting, at jeg var redd og sånn. Vet ikke helt hvorfor. De sa heller aldri til meg at de var redd. Det har vert vanskelig alt sammen.*

«Hør på meg og snakk til meg!»

Prosjekt i Kreftforeningen blant ca. 200 barn som pårørende

Mål: «At barn som pårørende blir akseptert som brukere og at deres stemme blir hørt når saker som angår dem blir drøftet og bestemt»

Barn sine ønsker frå helsepersonell:

- Bli sett
- Huska
- Snakka til
- Få tilbod om «et glass saft»
- Bli gjeven informasjon frå helsepersonell
- Ungdom: «eigen legetime som pårørende»

«Bry deg, husk meg, informer meg, ver ærleg mot meg» jente 17 år

«Hør på meg og snak til meg!»

Barn sine ønsker frå skulen:

- Lærarane må vite og forstå
- Skulen må vere mest mogeleg vanleg
- «Ikkje behandle meg annleis, berre fordi eg er litt annleis»
- Gjere avtale med læraren – trygge, sleppe å sei noko
- Bestemme sjølv kva som skal seiast og til kven
- Individuelt korleis dei vil ha det
- «Alle burte få snakke med helsesøster»

Ny undersøking, av postdoc Martin Lytje frå Kræftens Bekæmpelse

Korleis ynskejr barna bli motatt på skulen når dei har mista

Alle einige om:

- at dei ynskjer å bli tatt mykje meir med i korleis dei vil bli møtt
- at skulen skal passe på, at sorga ikkje bli gløymt

- Barna unike med unike opplevelsar. Dei bør få inflytelse på korleis den enkelte si sorg skal handterast

- <http://www.egmontfonden.dk/Presse/Nyheder/Born-der-mister-en-foralder-skal-inddrages-og-stottes-i-skolen/>

Skolen, barnehage og helsesøster må få informasjon

